

Sygn. akt III AUz 297/20

POSTANOWIENIE

Dnia 12 sierpnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku

III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Daria Stanek

Sędziowie: SA Alicja Podlewska

SA Iwona Krzeczowska-Lasoń

po rozpoznaniu w dniu 12 sierpnia 2020r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy R. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość świadczenia

na skutek zażalenia wnioskodawcy R. K.

na postanowienie

Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy

z dnia 25 maja 2020 r. sygn. akt VI U 1209/20

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie.

SSA Daria Stanek SSA Alicja Podlewska SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń

Sygn. akt III AUz 297/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 20 lutego 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił R. K. prawa do emerytury dla kontynuujących ubezpieczenie po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że art. 55a ustawy emerytalnej umożliwia ponowne obliczenie, z zastosowaniem art. 55 tej ustawy, emerytury przyznanej na podstawie art. 27 tej ustawy, osobie która przed złożeniem wniosku o tę emeryturę miała ustalone prawo do wcześniejszej emerytury, o ile po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuowała ubezpieczenie emerytalne i rentowe, z wnioskiem o emeryturę wystąpiła po dniu 31 grudnia 2008 r., a obliczenie emerytury w myśl zreformowanych zasad jest dla tej osoby korzystniejsze od obliczenia emerytury według dotychczasowych zasad. Zatem organ rentowy odmówił przeliczenia emerytury ponieważ wniosek o emeryturę z powszechnego wieku emerytalnego został złożony w dniu 24 września 2012 r., tj. przed dniem (...), w którym ubezpieczony osiągnął powszechny wiek emerytalny. Na dzień złożenia wniosku o emeryturę z art. 27 ustawy emerytalnej nie został spełniony warunek kontynuowania ubezpieczenia emerytalnego po osiągnięciu tego wieku.

Z powyższą decyzją nie zgodził się ubezpieczony. W odwołaniu R. K. wskazał, że pracę podjął na emeryturze 2 lutego 2009 r. i pracował do 31 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 25 maja 2020 r. odrzucił odwołanie ubezpieczonego, sygn. akt VI U 1209/20.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny. Ubezpieczony - R. K. (ur. (...)) złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 20 lutego 2020 r. odmawiającej mu przeliczenia emerytury w związku z kontynuacją ubezpieczenia po osiągnięciu wieku emerytalnego z tego względu, że wniosek o emeryturę z powszechnego wieku emerytalnego złożył on w dniu 24 września 2012 r., tj. przed dniem (...), w którym osiągnął wiek emerytalny.

Tymczasem wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2016 r. w sprawie VI U 3103/15 Sąd Okręgowy w Bydgoszczy oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 28 września 2015 r. również odmawiającej mu prawa do tego typu przeliczenia z w/w przyczyn. Wyrok ten jest prawomocny. Przedmiotem oceny przez ten sąd była także ocena warunków, które są niezbędne do uzyskania prawa do przeliczenia świadczenia w sposób, którego domaga się ubezpieczony.

Sąd wskazał, że zgodnie z treścią art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. sąd odrzuci pozew, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku, albo została prawomocnie osądzona.

Zdaniem Sądu Okręgowego zarówno w sprawie VI U 3103/15, jak i niniejszej przedmiotem sporu jest prawo ubezpieczonego do przeliczenia świadczenia na podstawie art. 55a w związku z 27, 26 i 53. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz. U. z 2020 r. Nr 53 i 252). W obu sprawach występują te same strony, tj. R. K. i Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. a wyrok w sprawie VI U 3103/15 jest prawomocny.

Sąd Okręgowy wskazał, że wszczynające postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych odwołanie od decyzji organu rentowego pełni rolę pozwu, stąd też w sytuacji, gdy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona, sąd powinien odwołanie odrzucić na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. O tożsamości przedmiotu sporu świadczy nie tylko tożsamość żądania zawarta w poszczególnych wnioskach skierowanych do organu rentowego, ale także stan faktyczny i prawny, jaki istniał w chwili zamknięcia rozprawy w poprzednim postępowaniu (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1998 r., II UKN 105/98, OSNAP 1999/16/529). Powaga rzeczy osądzonej dotyczy więc tych orzeczeń sądów ubezpieczeń społecznych, których podstawa faktyczna nie może ulec zmianie lub gdy odwołanie od decyzji organu rentowego zostało oddalone po stwierdzeniu niespełnienia prawnych warunków do świadczenia wymaganych przed wydaniem decyzji będącej przedmiotem postępowania sądowego (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2005 r., II UK 61/05, OSNP 2006/23-24/371 oraz wyrok z dnia 14 maja 2009 r., II UK 211/08, LEX nr 509035, a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 kwietnia 2006 r., III AUa 3303/04, LEX nr 217149 i postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 października 2006 r., III AUa 842/06, OSA 2007/10/17).

W niniejszej sprawie zdaniem Sądu I instancji po prawomocnym rozpoznaniu odwołania ubezpieczonego od decyzji z dnia 28 września 2011 r. nie zaistniały nowe okoliczności faktyczne, które uzasadniałyby przeprowadzenie nowego postępowania sądowego. W niniejszej sprawie R. K. nie wskazał na żadne nowe okoliczności ani te, które istniały przed wydaniem powyższej decyzji, a które uzasadniałyby wznowienie tamtego postępowania, ani takie, które powodowałyby konieczność rozpoznania sprawy, jako nowej. Natomiast treść wniosku z dnia 30 stycznia 2020 r. i odwołania od decyzji z dnia 20 lutego 2020 r. jest właściwie powtórzeniem argumentów podnoszonych już uprzednio w sprawie prawomocnie zakończonej. Natomiast powołana przez ubezpieczonego okoliczność odprowadzania składek do ZUS przez pracodawcę po osiągnięciu przez niego wieku emerytalnego i poczucia krzywdy w związku z

pobieraniem zbyt niskiej emerytury nie stanowi podstawy do wzruszenia prawomocnie zakończonego postępowania, czy rozpoznania sprawy, jako nowej.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy odrzucił odwołanie.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiódł ubezpieczony. R. K. wskazał, że przepracował łącznie 51 lat i 3 miesiące. Składając wniosek o przeliczenie emerytury z art. 55 w dniu 24 września 2012 r. uważa, że organ rentowy powinien poinformować go, że wniosek jest złożony dwa tygodnie za wcześnie. Natomiast późniejszy wniosek o przeliczenie emerytury został rozpatrzony przez ZUS odmownie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Ubezpieczonemu R. K. została przyznana emerytura od dnia (...)na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 28 września 2012 r.

Odwołujący pracował w (...)spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w B. od dnia 2 lutego 2009 r. do dnia 30 września 2012 r. w wymiarze $\frac{3}{4}$ etatu, od dnia 1 października 2012 r. do dnia 31 maja 2013 r. w wymiarze $\frac{1}{2}$ etatu i od 1 czerwca 2013 r. do dnia 31 grudnia 2016 r. w wymiarze $\frac{3}{4}$ etatu. Systematycznie składał do organu rentowego zaświadczenia o zatrudnieniu z wnioskiem o doliczenie stażu pracy.

Decyzją z dnia 24 lutego 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. ustalił ubezpieczonemu wysokość kapitału początkowego na podstawie przeciętnej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych 1989 – 1998.

Należy wskazać, że w sprawie sygn. akt VI U 3103/15 R. K. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 28 września 2015 r., którą to organ rentowy powołując się na przepisy art. 55a i art. 55 ustawy emerytalnej odmówił ponownego ustalenia wysokości emerytury, wskazując że wniosek o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym został złożony w dniu 24 września 2012 r., tj. przed dniem (...), w którym ubezpieczony osiągnął powszechny wiek emerytalny. Na dzień złożenia wniosku o emeryturę z art. 27 ustawy emerytalnej nie został spełniony warunek kontynuowania ubezpieczenia emerytalnego po osiągnięciu tego wieku.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony nie zgadzając się z jej treścią. Sąd Okręgowy zobowiązał organ rentowy do hipotetycznego wyliczenia emerytury na podstawie art. 26 i wskazania, czy byłaby wyższa od emerytury z art. 53 ustawy emerytalno-rentowej. W odpowiedzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wyjaśnił, że emerytura wyliczona na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej wyniosłaby na dzień 1 lipca 2015 r. 3.161,95 zł brutto i jest niższa od emerytury wyliczonej w oparciu o art. 53 – 3.344,11 zł. brutto. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2016 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego,. Wobec braku pisemnego uzasadnienia należało odkodować tok myślenia Sądu I instancji i uznać, iż powodem oddalenia odwołania było to, że emerytura wyliczona na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej jest niższa, niż wyliczona na podstawie art. 53 wskazanej ustawy. Warunkiem przeliczenia emerytury jest jej wyższa wysokość, niż wyliczona na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej. Sąd jednak, co do samej zasady, możliwość przeliczenia świadczenia według art. 55a FUS, wbrew pogładowi ZUS, uznał taką prawną możliwość. I Sąd Apelacyjny ten kierunek prawny akceptuje.

Zgodnie z art. 26 ust. 1-5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. 2020 poz. 53) emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach. Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie

komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca tablice trwania życia, z uwzględnieniem ust. 3, dla wieku ubezpieczonych określonego w myśl ust. 2.

Tablice, o których mowa w ust. 4 są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego, z uwzględnieniem ust. 6. Jeżeli jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego, do ustalenia wysokości emerytury zgodnie z ust. 1 stosuje się tablice trwania życia obowiązujące w dniu, w którym ubezpieczony osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

W myśl art. 53 ustawy emerytalnej emerytura wynosi:

- 1) 24 % kwoty bazowej, o której mowa w art. 19 wysokość kwoty bazowej, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, oraz
 - 2) po 1,3 % podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych,
 - 3) po 0,7 % podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych
- z uwzględnieniem art. 55 kontynuacja ubezpieczenia po osiągnięciu wieku emerytalnego.
2. Przy obliczaniu emerytury okresy, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy.
3. Emeryturę, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru świadczenia, o którym mowa w art. 21 podstawa wymiaru emerytury ust. 1 pkt 1 i ust. 2, oblicza się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, a następnie emeryturę podwyższa się w ramach waloryzacji przypadających do dnia nabycia uprawnień do emerytury.
4. Przepisu ust. 3 nie stosuje się, jeżeli zainteresowany po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał za podstawę wymiaru emerytury, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.
5. Przepisy ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio, jeżeli podstawę wymiaru emerytury stanowi podstawa wymiaru emerytury przyjętej do obliczenia świadczenia przedemerytalnego.

Zgodnie z art. 55 ustawy emerytalnej ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27 prawo do emerytury, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26 wysokość emerytury, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53 wysokość emerytury.

Natomiast zgodnie z art. 55a ust.1-3 wprowadzonym do ustawy w 2015 r. przepis art. 55 stosuje się również do ubezpieczonego, który miał ustalone prawo do emerytury przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 27 prawo do emerytury. Jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę, do której miał ustalone prawo przed ustaleniem prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego, określonego w art. 27 ust. 2 i 3, podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Prawo do emerytury ustalone przed osiągnięciem wieku emerytalnego, określonego w art. 27 prawo do emerytury ust. 2 i 3, ustaje z dniem, od którego została przyznana emerytura na podstawie art. 27 prawo do emerytury, obliczona zgodnie z art. 26.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego ubezpieczony w obecnej sprawie domagał się przeliczenia emerytury zgodnie z art. 55a ustawy emerytalnej.

Sąd Apelacyjny nie podziela koncepcji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wskazującej że ubezpieczony nie spełnił warunku kontynuowania ubezpieczenia emerytalno-rentowego po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego, składając wniosek dnia 24 września 2012 r. przed dniem ukończenia 65 roku życia, czyli przed (...).

Sąd Okręgowy błędnie uznał, że ubezpieczony nie przedstawił żadnych nowych dowodów w stosunku do materiału stanowiącego podstawę wcześniejszego rozstrzygnięcia w sprawie VI U 3103/15. Zdaniem Sądu Odwoławczego Sąd

Okręgowy powinien potraktować wniosek ubezpieczonego o przeliczenie emerytury jako nowy wniosek. Od dnia wydania orzeczenia w sprawie VI U 3103/15, tj. 26 kwietnia 2016 r., ubezpieczony nadal był zatrudniony do 31 grudnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych doliczał R. K. staż po każdym wymaganym okresie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego są to nowe okoliczności w sprawie, które wskazują, że nie ma w sprawie powagi rzeczy osądzonej i nie można powołać się na art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. Sprawę z odwołania R. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 20 lutego 2020 r. należało rozstrzygnąć merytorycznie, bez względu na jej ostateczny wynik, tj., czy nowe wskazywane przez ubezpieczonego okoliczności mają de facto wpływ na możliwość przeliczenia mu świadczenia, które co do zasady dokonuje się tylko raz i to na 1 lipca 2015r.

Jak trafnie skonstatował Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 lutego 2010 r. (I UK 247/09, LEX nr 585725), w ubezpieczeniach społecznych regułą jest kształtowanie sfery prawnej ubezpieczonych i instytucji ubezpieczeniowej z mocy prawa. Z zastosowaniem mechanizmu nabycia in abstracto powstaje przede wszystkim prawo do emerytur i rent. Zgodnie z przepisem art. 100 ustawy emerytalnej prawo do świadczeń w niej określonych powstaje z dniem spełnienia warunków wymaganych do nabycia prawa. Decyzje organów rentowych mają jedynie charakter deklaratoryjny, potwierdzający powstanie warunków koniecznych do nabycia prawa do świadczenia. W uzasadnieniu uchwały całej Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 grudnia 2000 r., III ZP 29/00 (OSNP 2001 Nr 12, poz. 418) Sąd Najwyższy stwierdził, że prawo do świadczeń powstaje i istnieje niezależnie od decyzji organu rentowego, a tylko jego realizacja w postaci wypłaty świadczenia wymaga potwierdzenia decyzją. Wniosek zainteresowanego nie jest zatem elementem prawa do świadczeń emerytalno - rentowych. Celem zgłoszenia wniosku jest realizacja powstałego ex lege prawa.

Na marginesie Sąd Apelacyjny wskazuje, że zgodnie z art. 55a ustawy emerytalnej emeryturę przelicza się raz na dzień 1 lipca 2015 r. Takiego wyliczenia dokonał organ rentowy w sprawie VI U 3103/15, z którego wynika, że emerytura wyliczona na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej jest niższa, niż wyliczona w oparciu o art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Ponownie rozpoznając sprawę, Sąd okręgowy winien rozstrzygnąć sprawę merytorycznie.

Mając na względzie powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji (tzw. uchylenie zmieniające).

SSA Daria Stanek SSA Alicja Podlewska SSA Iwona Krzeczowska - Lasoń